

VÝUKA CIZÍCH JAZYKŮ U
ŽÁKŮ SE SPECIFICKÝMI
VZDĚLÁVACÍMI
POTŘEBAM

/Fremdsprachenunterricht bei
den Schülern mit spezifischen
Lernbedürfnissen

- ◆ Mají se i tito žáci učit cizí jazyky?
- ◆ Které jazyky jsou vhodnější?
- ◆ Jsou žáci se specifickými potřebami odsouzeni k neúspěchu v učení se cizím jazykům?

Zvyšující se heterogenita ve třídách

Vyžaduje od vyučujících nové přístupy a kompetence:

- Ochotu přizpůsobit vzdělávání individualitám
- Vytvoření příjemné pracovní atmosféry, umožnění kooperace (nikoli konkurence)
- Mít k dispozici flexibilní zásobu metod
- Ochotu vidět sebe jako permanentního učícího se jedince (kriticky zvažovat a revidovat)
- Kompetence osobní, sociální, interkulturní, komunikativní, odborné, didaktické, organizační a evaluační....

Humanistische Grundlagen

- ◆ **Prinzipien:**
- ◆ **Orientierung an den Schüler / Schülerorientierung: seine Interessen, Möglichkeiten, Lernwege**
- ◆ **Veränderung der Lehrerrolle: ein Fazilitator, der das Lernen aller unterstützt**
- ◆ **Eine veränderte Auffassung des Lernens = Lernen als Erlebnis / Erfahrung**

Psychologické zvláštnosti žáků

HYPERAKTIVITA a ZTRÁTA KONCENTRACE

- ◆ LMD = lehká mozková disfunkce
- ◆ ADS = Aufmerksamkeits Defizit Syndrom
- ◆ ADD = Attention Deficit Disorder
- ◆ MCD = Minimale Cerebrale Dysfunktion
- ◆ Hyperkinetisches Syndrom (HKS)
- ◆ Legasthenie

PROJEVY HYPERAKTIVITY

- Vstává ze židle, sedí neklidně
- Pobíhá kolem
- Má problém se zabývat v klidu činností
- Mluví překotně, impulsivně
- Vychrlí odpověď dříve než dozní otázka
- Nedokáže vyčkat, až se dostane na řadu
- Přerušuje ostatní a obtěžuje je

PROJEVY NESOUSTŘEDĚNOSTI

- Nedbá na detaily nebo dělá chyby z nepozornosti při psaní a jiných činnostech
- Má problémy udržet pozornost
- Zdá se, že často neposlouchá, když na něho někdo mluví
- nepracuje podle návodu, nedokončí úkoly
- Má problémy s organizací

JAK POMOCI TĚMTO ŽÁKŮM

podle Dr. Johann Kraus in NEUHAUS, C. *Hyperaktive Jugendliche und ihre Probleme*.
2. Auflage. Stuttgart: Urania Verlag. 2000.

- a) Zaměstnejte je činností, při níž se mohou pohybovat: sbírání sešitů, tabule, vyřizování vzkazů.
- b) Dovolte těmto žákům zkrátit úkol, pokud se jeví, že mu rozumí.
- c) Cítíte-li napětí u žáka, vymyslete pro něho pohyb (odpad do koše aj.)
- d) Povolte žákovi, aby si při poslechu výkladu s něčím hrál, s něčím manipuloval.

JAK POMOCI TĚMTO ŽÁKŮM

- e) Místo na sezení je pro našeho žáka vhodné vpředu (daleko od rušivých elementů), důležité úkoly na začátku výuky, kdy není žák ještě unavený.
- f) Zadání úkolů, výklad přerušme, abychom žákům umožnili udělat si písemné poznámky, budou jim oporou, aby zadání nezapomněli.
- g) Umožněte žákům nebo je k tomu dokonce povzbud'te, aby si výklad nahráli, zvláště je to důležité při opakování před testy.

JAK POMOCI TĚMTO ŽÁKŮM

- h) Při zadání úkolů upozorněte na důležitá a obtížná cvičení, příp. zkontrolujte pochopení úkolu u daného žáka, nespěchejte, zopakujte zadání jinými slovy, krátce a jasně. Nejlépe vše objasní příklad.
- i) Objasněte způsob hodnocení, naznačte, co je důležité pro úspěšné zvládnutí úkolu.

Výuka cizích jazyků u žáků se specifickými potřebami

cíl = dosažení komunikativní kompetence:

zvládnutí řečových dovedností -receptivních

-produktivních

a mít k dispozici jaz. prostředky: gramatické

lexikální

zvukové

psané

žákům s poruchami učení umožňujeme nápravu

(specifická cvičení), ale také je přiměřeně

hodnotíme (pokyn MŠMT ČR čj. 23 47292-91) a

zadáváme diferencované úkoly.

VÝSLOVNOST

Výslovnost

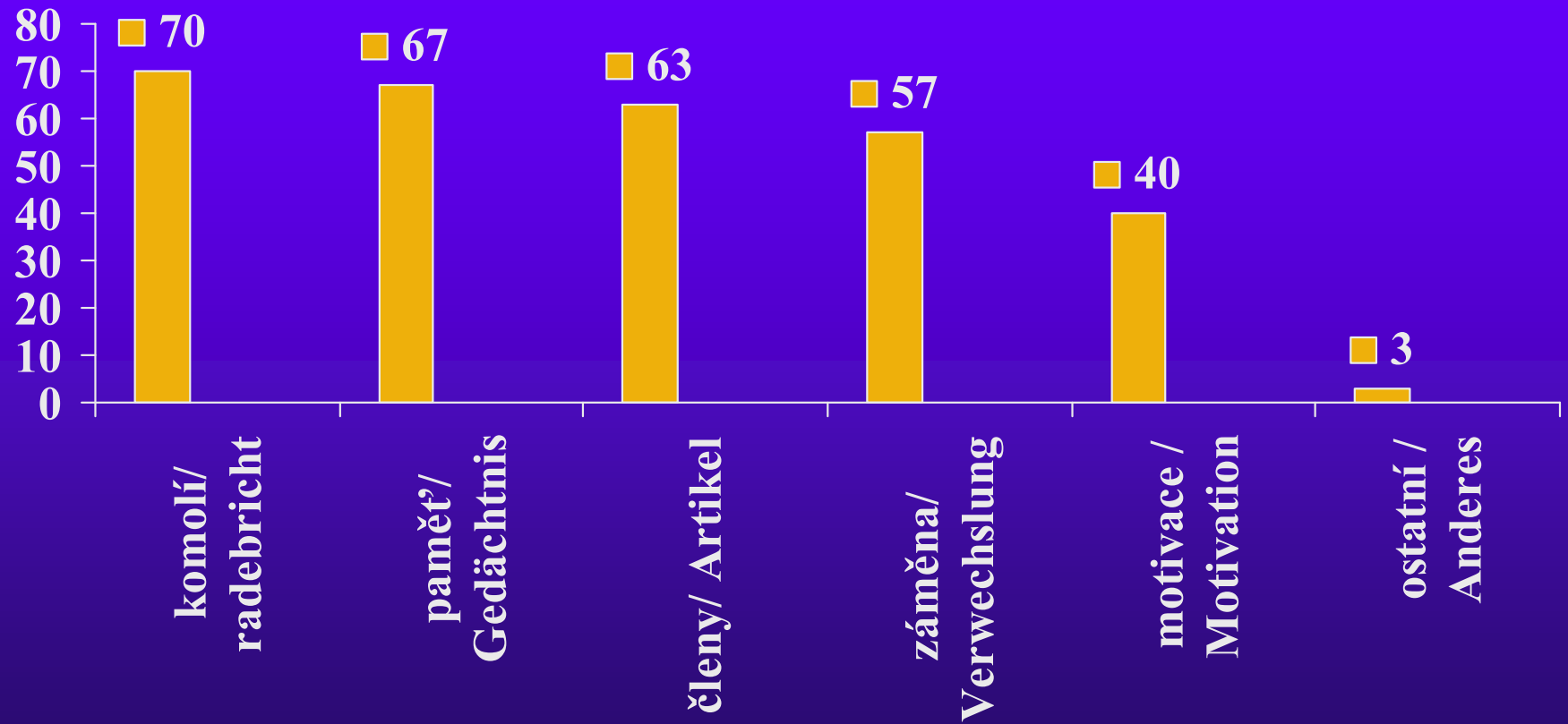
Empfehlungen und Konsequenzen

- ◆ Hören vor Sprechen – Probleme bei der Imitation
- ◆ Erklärung der Regeln nur wenn Probleme auftreten
- ◆ Benutzung der Logotomen – sinnlose Wörter
- ◆ Lieder, Gedichte und Reime
- ◆ Viele Hörbeispiele

SLOVNÍ ZÁSoba

Výslovnost

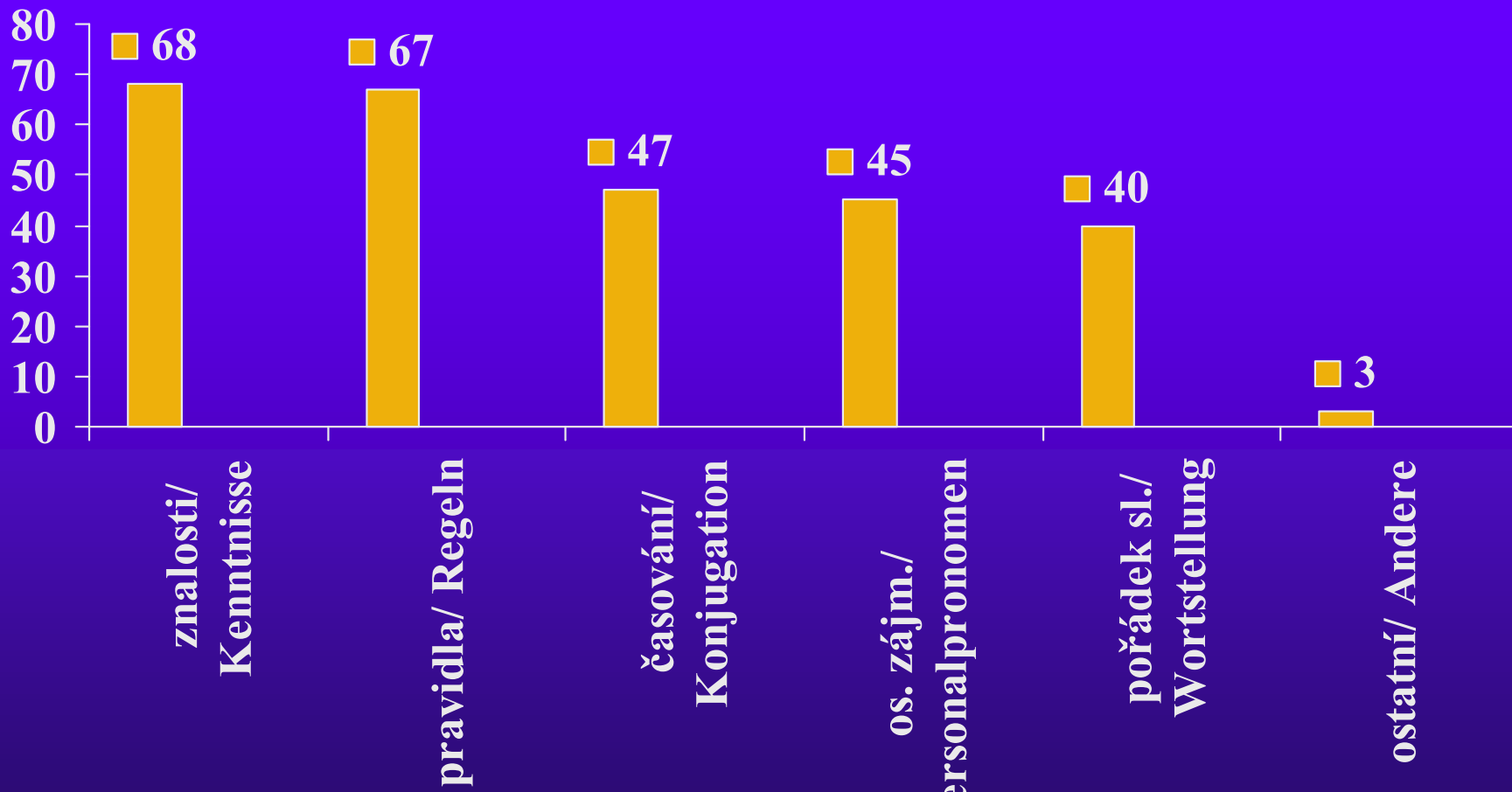

Unterrichtskonsequenzen

- ◆ Psycholinguistische Forschung
- ◆ Multisensorische Methoden
- ◆ Abwechslungsreiche Methoden
- ◆ Lexikalisches Minimum (pro Unterrichtseinheit = max. 5-7 neue Wörter)
- ◆ Mündliche Prüfung
- ◆ Individuelle Lernwege

GRAMATIKA

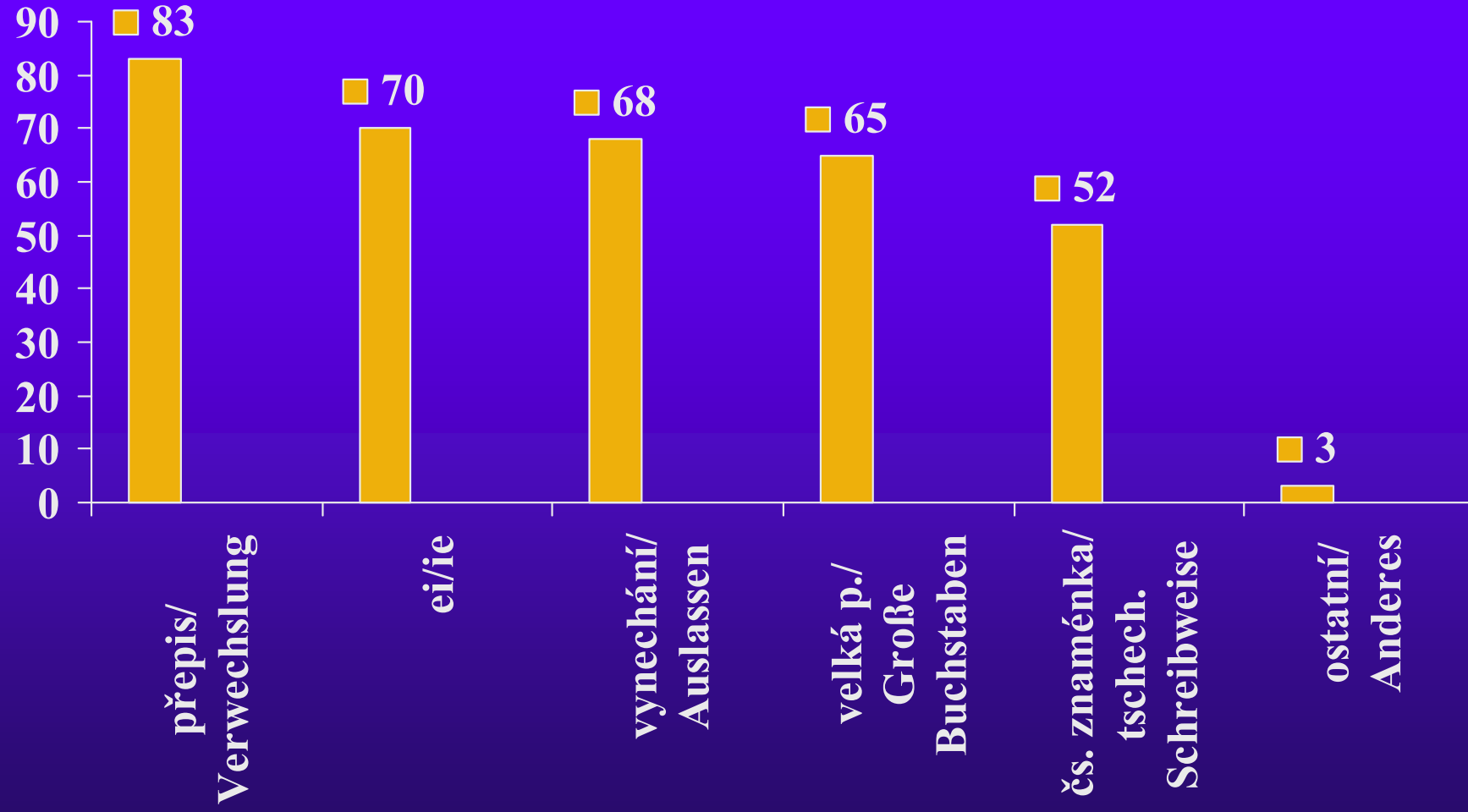

Konsequenzen für den Unterricht

- ◆ Induktiver Weg
- ◆ Grammatische Erscheinungen als lexikalische Einheiten
- ◆ Systematische Arbeit
- ◆ Arbeitsblätter und individuelle Übungsformen
- ◆ Tabellen, visuelle Hilfsmittel und eigene grammatische Übersichten

PSANÝ PROJEV

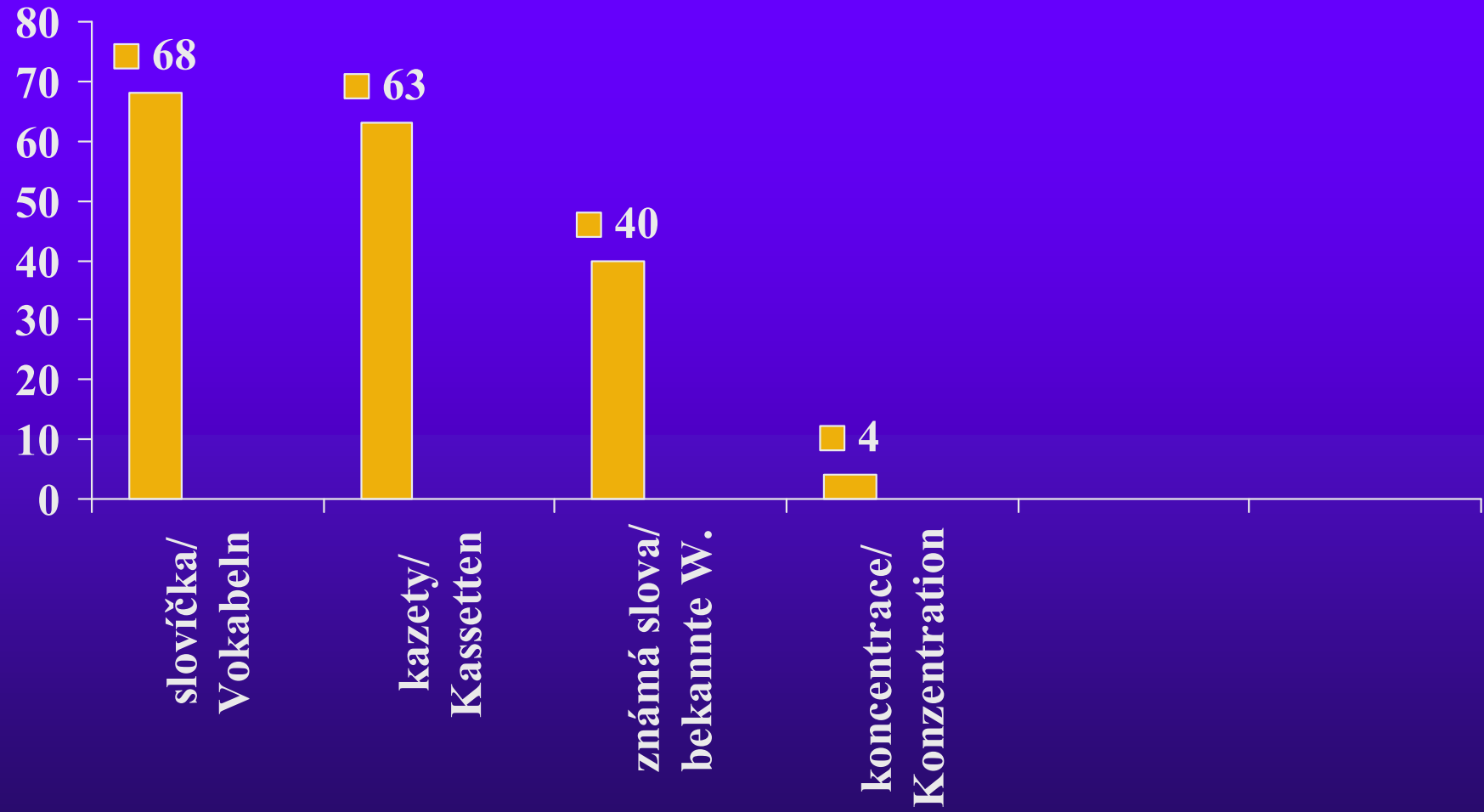

Konsequenzen für den Unterricht

- ◆ Probleme auch im Muttersprachlichen Unterricht
- ◆ Das Tempo den Schülern anpassen
- ◆ Schwer lesbare Schrift – Zeitdruck abbauen / Schreiben nicht im Vordergrund
- ◆ Motorische Übungen/ Auflockerung
- ◆ Keine Diktate, eigene Kontrolle
- ◆ Alternative Methoden: podívej se- zakryj – napiš-zkontroluj
- ◆ Rechtschreibung nicht benoten

POSLECH S POROZUMĚNÍM

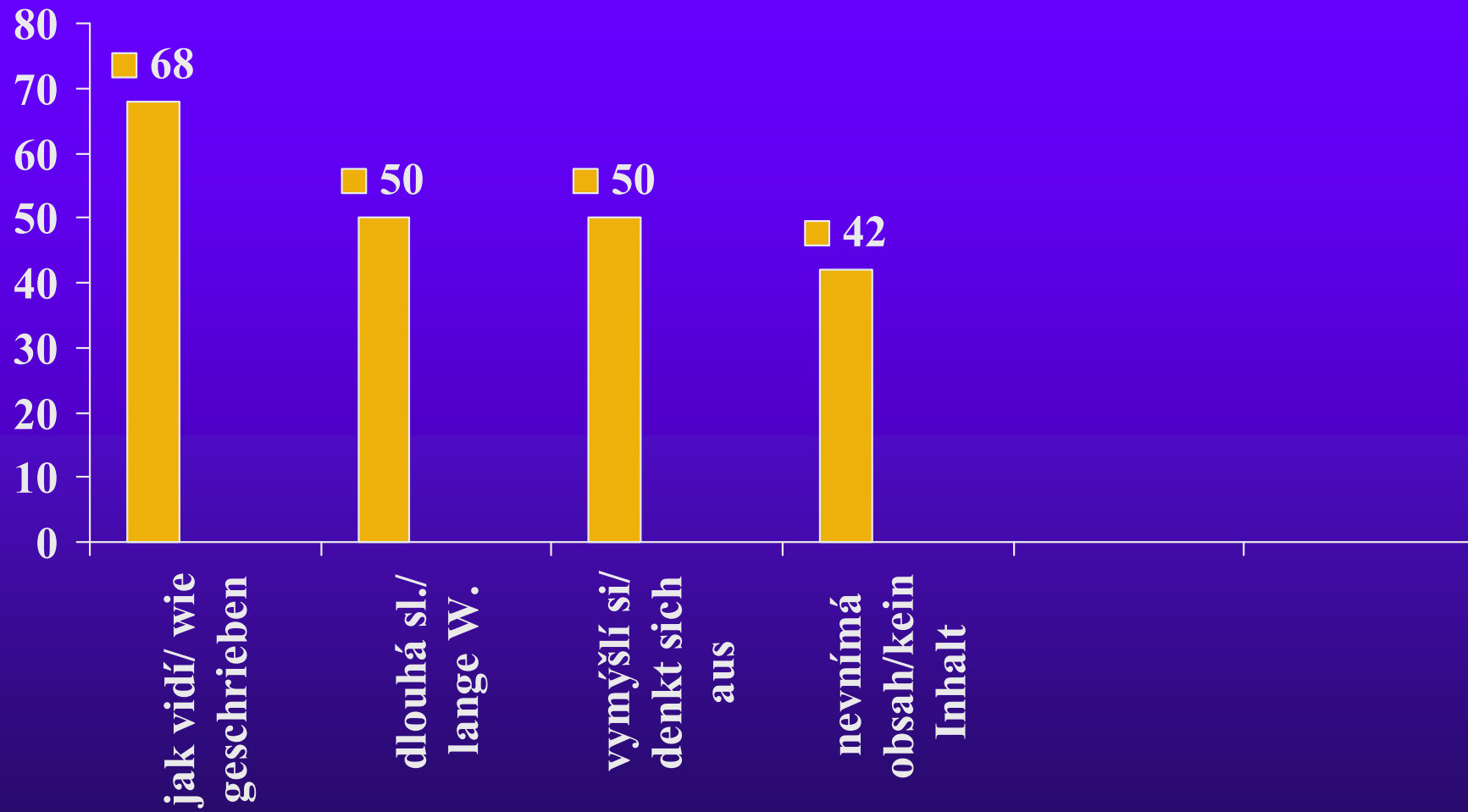

Empfehlungen für den Unterricht

- ◆ Hören – sehen – wiederholen /
Speicherfähigkeit
- ◆ Visuelle Stützen / Mimik, Gestik
- ◆ Geschlossene Aufgaben (TPR)
- ◆ Gedichte, Zungenbrecher auswendig
- ◆ Konzentration üben

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

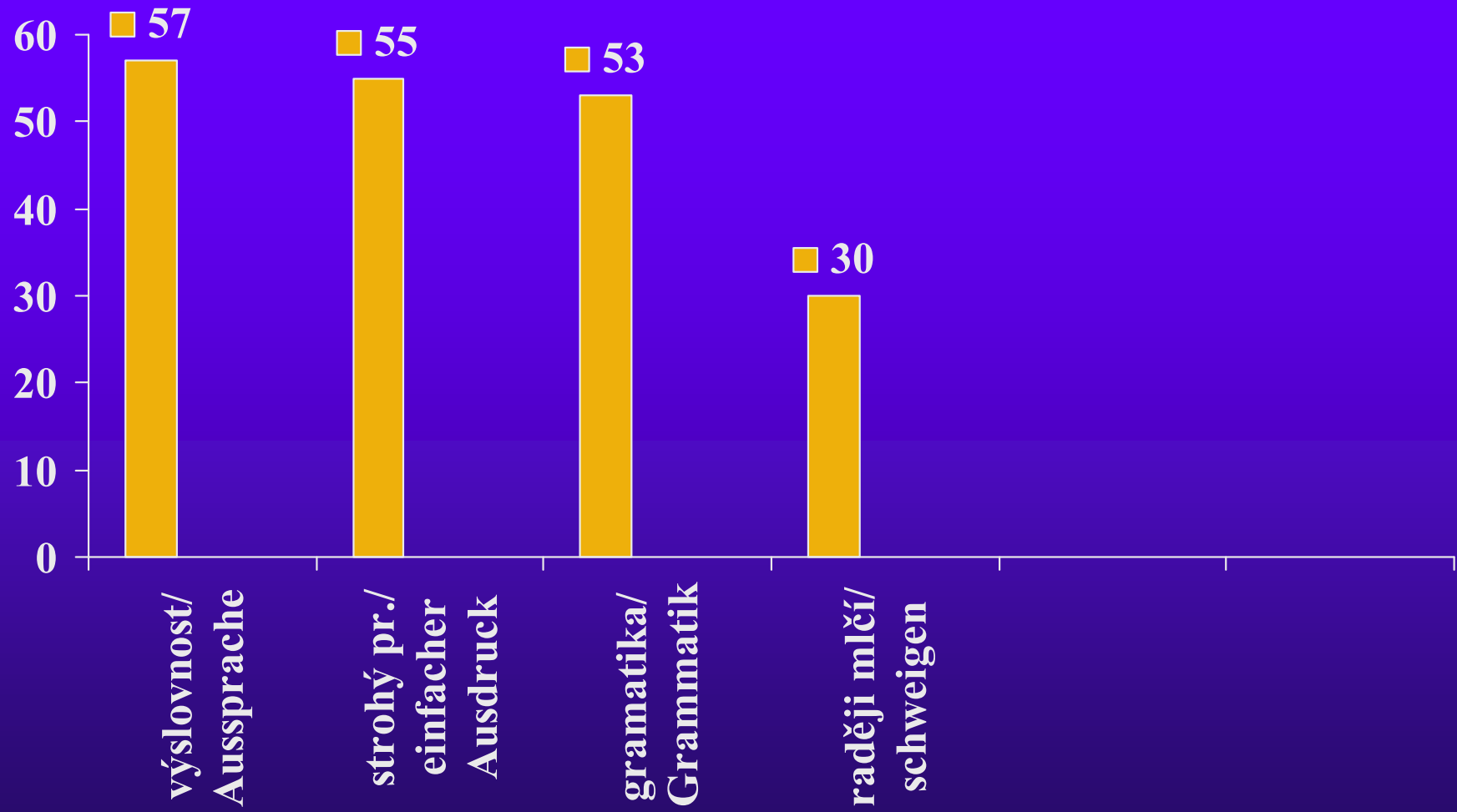

Konsequenzen

- ◆ Einfache Texte
- ◆ Lautes Lesen üben
- ◆ Visuelles und auditives Wahrnehmen unterstützen
- ◆ Kontrollieren, ob der Leser verstanden hat

MLUVENÍ

Konsequenzen

- ◆ Fremdsprachliche Rituale
- ◆ Kommentieren der Tätigkeit vom Lehrer
- ◆ W- Fragen motivieren zum Sprechen
- ◆ Reproduktives Sprechen
- ◆ Rollenspiele
- ◆ Simulieren der realen Situationen
- ◆ Dialoge statt Monologe
- ◆ Fehlerkorrektur vorsichtig/ kein Zeitstress

Výuka cizích jazyků u žáků se specifickými potřebami

mluvnice: teorie bývá obtížná, proto jsou důležité příkladové věty, pouze jeden nový jev, ústní forma, pečlivý výběr a omezení učiva na minimum, gr. jevy jako lexikální jednotky

slovní zásoba: vizuální podpora při prezentaci nových slov, názornost, mnemotechnické pomůcky, hry (pexeso, domino), zapojení celého těla, postup od zásoby slov pasivních po aktivní znalost, pravidelné opakování s obměnami.

Výuka cizích jazyků u žáků se specifickými potřebami

výslovnost: první krok je poslech, potom opakování – aplikace

vhodná jsou jména spolužáků a slabiky beze smyslu – žáci nehledají význam, soustředí se na výslovnost, kontrastivní přístup

identifikační a diferenciační cvičení umožňují zapojit celé tělo

Výuka cizích jazyků u žáků se specifickými potřebami

psaná forma je pro žáky s dyslexií a dysgrafií nejobtížnější. Volíme krátká cvičení, po ústním zvládnutí jevů, barevné vyznačení obtížných jevů, hodnotíme jen to, co bylo zvládnuto, diktát nevolíme jako formu zkoušení, oblíbené jsou partnerský diktát, doplňování mezer v textu partnera, autodiktát, vhodné jsou samostatné opravy podle klíče, kooperativní psaní, kreativní úkoly...

Ze života...

◆ Die perfekte Familie (von Rolf Zuckowski *Freunde wie wir*)

Die perfekte Mutter springt am Morgen aus dem Bett, und sie lächelt, als sie noch niemals schlecht geschlafen hätt', schafft den Haushalt nebenbei, kommt in der Firma gut voran, wie ein Superweib, das keiner bremsen kann.

Der perfekte Vater kommt am Abend gut gelaunt nach Haus, nimmt die Kinder auf den Arm sieht immer fit und locker aus.

Gießt die Blumen, putzt die Fenster, trennt den Müll und putzt das Bad, steht am liebsten in der Küche und weiß immer einen Rat.

Pamatujme si

- ◆ Aber wer ist schon perfekt?
- ◆ Auf der Erde wurde keiner je entdeckt.
- ◆ Es hat jeder seine Schwächen, die er nicht verbergen kann,
- ◆ aber mit der Zeit gewöhnt man sich daran.
- ◆ ...denn es heißt , dass man auch Schwächen lieben kann.

Použitá literatura

PODHAJSKÁ, NEČASOVÁ. *Specifické poruchy učení a výuka cizích jazyků* in *Cizí jazyky* roč. 44, 20002001.

ROSOVÁ, MÍČKOVÁ. *Spezifische Lernstörungen bei Dyslexie und Dysgraphie*, Jahresarbeit, PedF MU Brno, 2005.

TÓTHOVÁ, KNOPOVÁ. *Dramapädagogik und Hyperaktivität*. Jahresarbeit, PedF MU Brno, 2005.

KYSELÁKOVÁ. *Die Fertigkeit Schreiben bei den Schülern mit Lernstörungen im Deutschunterricht*. Diplomarbeit. PedF MU Brno, 2005.

JANÍKOVÁ, BARTOŇOVÁ. *Výuka německého jazyka u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno, MU, 2004.